

Kontrollspørsmål til bruk på kurs i strafferett for ikke-jurister – JUROFF1500

Kontrollspørsmålene er knyttet til boken ”Forbrytelse og straff” (Slettan og Øie 2001). Spørsmålene er systematisert fortløpende etter tema, som i store trekk følger opplegget i boken ”Forbrytelse og straff”. De er av varierende vanskelighetsgrad og lengde, og gir eksempler på den type spørsmål som dere kan få til skoleeksamen på kurset (JUROFF1500). Kontrollspørsmålene baserer seg på materialet til kurset i strafferett for offentlig rett grunnfag (Slettan og Øie).

OPPGAVER SOM BEHANDLES PÅ KURSET:

- 11. mars 2011: 1, 14, 21, 26, 27, 30, 31, 35, 39, 40 (Rettskildelære og lovprinsippet)
- 14. mars 2011: 43, 47, 52, 65, 67, 72, 82, 86, 88, 105 (Straffrihetsrunner, tilregnelighet og skyld)
- 17. mars 2011: 108, 109, 119, 140, 150, 170, 171, 180, 187, 188 (Andre vilkår for å straffe)
- 18. mars 2011: 197, 198, 199, 201, 202, 203, 209, 210, 225, 242 (Spesiell strafferett)

STRAFFERETTENS KILDER OG METODE

1. Hvilken betydning har Grunnloven i strafferetten?
2. Hvilke grunnlovsbestemmelser er særlig viktige i strafferetten?
3. Hvilken betydning har formelle lover i strafferetten?
4. Hvilken lov blir oftest overtrådt i henholdsvis forbrytelsessaker og forseelsessaker?
5. Hvilken betydning har forskrifter i strafferetten?
6. Hva er formålsbetrakninger? Hvilken betydning har slike betrakninger i strafferetten?
7. Hvilken betydning har rettspraksis i strafferetten?
8. Hvilken betydning har påtalemyndighetens og politiets praksis som rettskildefaktor i strafferetten?
9. Hva er den alminnelige rettsbevissthet, og hvilken betydning har den som rettskildefaktor i strafferetten?
10. Hva er reelle hensyn? Nevn noen slike hensyn.
11. Hvilken betydning har reelle hensyn i strafferetten?
12. Nevn de to mest sentrale internasjonale konvensjonene på strafferettens område.
13. Hvilken betydning har folkerett og menneskerettigheter på strafferettens område?
14. Hva betyr det at strafferetten er fragmentarisk?
15. Hvilken betydning har det om et straffebud er plassert i straffeloven eller i spesiallovgivningen?
16. Hvorfor skiller vi mellom forbrytelser og forseelser?
17. Redegjør kort for hvordan man trekker skillet mellom forbrytelser og forseelser.
18. Hva er et blankettstraffebud?
19. Hva er henholdsvis påbuds- og forbudsbestemmelser, og hvilken strafferettlig betydning har denne inndelingen?
20. Hvilke grunnlag kan føre til at et straffebud må tolkes innskrenkende?
21. Hva mener vi med den alminnelige rettsstridsreservasjoner i strafferetten?
22. Hva er begrunnelsen for rettsstridsreservasjoner?

ALMINNELIG STRAFFERETT

I. LOVPRINSIPPET

Generelt

23. Forklar kort hva lovprinsippet går ut på
24. Hva er begrunnelsen for prinsippet?
25. Hva mener Grunnloven § 96 med "dømmes?"
26. Er lovprinsippet til hinder for utvidende tolkning?
27. Er lovprinsippet til hinder for å frifinne på ulovfestet grunnlag? Begrunn svaret.

Forsøk

28. Hva er forsøk?
29. Når er forsøk straffbart?
30. Angi kort hvordan grensen trekkes mellom forsøk og straffri forberedelse. Hvilken betydning har det å trekke grensen?
31. Angi kort hvordan grensen trekkes mellom forsøk og fullbyrdet overtredelse. Hvilken betydning har det å trekke denne grensen?
32. Hva er kvalifisert forsøk?
33. Hva vil tilbaketreden fra forsøk si?
34. Hva er ufullendt forsøk?

Unnlatelse

35. Hva er et ekte unnlatelsesdelikt? Nevn noen eksempler på slike straffebud.
36. Hva er et uekte unnlatelsesdelikt?
37. Kan et straffebud som retter seg mot en aktiv handling, overtres ved passivitet. Hvis du mener ja, angi kort kjernevilkårene for å straffe for unnlatelse i slike tilfeller.

Medvirkning

38. Hva er medvirkning?
39. Når er medvirkning straffbart?
40. Kreves det årsakssammenheng mellom medvirkningen og lovbruddet?
41. Vis med tre eksempler hvordan medvirkeren har et selvstendig straffansvar.

II. STRAFFRIHETSGRUNNER

Generelt

42. Hva er en straffrihetsgrunn?
43. Hva er forskjellen mellom en straffrihetsgrunn og en straffritaksgrunn?
44. Hva er forskjellen på en rettmessighetsgrunn og en unnskyldningsgrunn?

Nødverge

45. Hva er nødverge?
46. Hvorfor har vi regler om nødverge?
47. Hvilke vilkår må være oppfylt for at en nødvergehandling skal være lovlig? – Formuler et konsentrat med dine egne ord.
48. Hva er likheten mellom nødverge og nødrett?
49. Hva er forskjellen mellom nødverge og nødrett?
50. Hva er forskjellen mellom nødverge og selvtekts?
51. Hva er forskjellen mellom nødverge og provokasjon?
52. Kan det øves nødverge mot fremtidige angrep?
53. Kan det øves nødverge til fordel for en annen person, en annens ting, et dyr?
54. Er en nødvendig nødvergehandling alltid lovlig?
55. Kan du bli straffri selv om nødvergehandlingen er ubetinget utilbørlig? Hva ligger i uttrykket ”uberettiget utilbørlig”?

Nødrett

56. Hva er nødrett?
57. Hvorfor har vi regler om nødrett?
58. Hva slags fare kan skape en nødrettssituasjon?
59. Hvilke vilkår må være oppfylt for at en nødshandling skal være lovlig nødrett?
60. Er det en absolutt grense for nødrett?
61. Hva er sivil ulydighet? Kan slik ulydighet føre til strafffrihet?

Samtykke

62. Har vi noen generell regel om samtykke som straffihetsgrunn?
63. Hvorfor har vi regler om samtykke?
64. Når kan samtykke gjøre en ellers straffbar handling lovlig?
65. Redegjør kort for hvilke krav som må være oppfylt for at et samtykke skal gjøre en straffbar handling lovlig.
66. Når må samtykket foreligge?

Selvtekt

67. Hva er selvtekt?
68. Hvorfor har vi regler om selvtekt?
69. Hvilke vilkår må være oppfylt for at selvtekt skal være lovlig?

III. TILREGNELIGHET

70. Hva er tilregnelighet?
71. Hvorfor har vi regler om tilregnelighet?
72. Hvilke tilstander kan føre til utilregnelighet?
73. Hva er den kriminelle lavalder?
74. Har samfunnet tiltak å sette inn mot lovbrytere som er under den kriminelle lavalder?
75. Hva er det viktigste kjennetegnet ved en psykose?
76. Hvordan avgjør vi om en person er psykisk utviklingshemmet i høy grad?
77. Hva er bevisstløshet?
78. Kan en person som har sterkt nedsatt bevissthet, straffes?
79. Når kan den som er bevisstløs på grunn av rus, bli straffri?
80. Kan du forklare hva rus er?
81. Når er rus selvforkyldt, og hvilken betydning har det?
82. Hva er typisk og atypisk rus? Har det noen betydning for straffbarheten om rusen er av den ene eller den andre typen?

IV. SKYLD

83. Hva er skyld?
84. Hvorfor har vi regler om skyld?
85. Hvilke hovedskyldformer har vi i strafferetten?
86. Hva er forsett? Gjør kort rede for de ulike formene for forsett.
87. Hva er uaktsomhet?
88. Hvilke grader av uaktsomhet har vi?
89. Kan du få frem kjernen i forsettsbegrepet sett i forhold til kjernen i uaktsomhetsbegrepet?
90. Hva er bevisst og ubevisst uaktsomhet?
91. Kan du kort beskrive grensen mellom forsett og uaktsomhet?
92. Hva er culpa levissima?
93. Hva vil det si at en handling er begått med hensikt?

94. Hva vil det si at en handling er begått med overlegg?
95. Hva vil det si at overlegg er en straffskjerpelsesgrunn?
96. Hvilke former for skyld kreves det etter norsk rett?
97. Hva er faktisk villfarelse?
98. Hva innebærer det at enhver skal bedømmes etter sin egen oppfatning av den faktiske situasjon?
99. Hvilken juridisk betydning har det at villfarelsen skyldes rus?
100. Kan du forklare hva det innebærer at en beruset gjerningsperson skal bedømmes som om han var edru?
101. Hvorfor kan ikke hensikt og overlegg fingeres?
102. Hva er rettsvillfarelse?
103. Hvilken betydning har det at gjerningspersonen har vært i rettsvillfarelse?
104. Hva skal til for at en rettsvillfarelse skal føre til frifinnelse?
105. Hva er forskjellen mellom rettsvillfarelse og faktisk villfarelse?
106. Hvilken betydning har det om en rettsvillfarelse går inn under § 57 eller § 42?
107. Hva kan grunnen være til at rettspraksis i unntakstilfeller behandler en rettsvillfarelse som en faktisk villfarelse?

V. ANDRE VILKÅR FOR Å STRAFFE

108. Hva går hovedregelen om påtale ut på?
109. Hvilken betydning har det at fornærmede har begjært påtale?
110. Hva vil det si at allmenne hensyn krever påtale?
111. Kan en påtalebegjæring fra fornærmede trekkes tilbake?
112. Hva er realkonkurrent?
113. Hva er idealkonkurrent?
114. Hva er en fortsatt forbrytelse?
115. Hvilken betydning har det om flere lovbrudd anses som ett forhold eller som flere straffbare forhold i konkurrent?
116. Hvorfor har vi regler om foreldelse?
117. Angi kort hvordan foreldelsesfristens lengde beregnes.
118. Når starter foreldelsesfristen å løpe, og når avbrytes den?

Reaksjonslæren

119. Hvilke straffer har vi?
120. Kan flere straffer idømmes samtidig?
121. Når kan fengselsstraff idømmes?
122. Hva er strafferammen hvis ikke straffebudet angir straffens lengde?
123. Hva er lovens korteste og lengste fengselsstraff?
124. Hva er betinget dom?
125. Hvilke straffer kan gjøres betinget?
126. Hva er fullbyrdelsesutsettelse?
127. Hva er vilkårene for betinget dom?
128. Hva er deldom?
129. Når kan deldom idømmes?
130. Hva slags vilkår kan det stilles ved betinget dom?
131. Hvor lang kan prøvetiden for en betinget dom være?
132. Hva skjer hvis domfelte bryter vilkårene i en betinget dom?
133. Hva er samfunnstjeneste (Nå samfunnsstraff)?
134. Når kan samfunnstjeneste idømmes (Samfunnsstraff)?
135. Beskriv reglene om samfunnsstraff/samfunnstjeneste; lengde, gjennomføringstid osv.
136. Hva er bot?
137. Når kan bot idømmes?
138. Hva er den minste boten som kan idømmes?

139. Hva er den høyeste boten som kan idømmes?
140. Hvilke prinsipper gjelder for utmåling av bot?
141. Hva er rettighetstap?
142. Hvorfor har vi regler om rettighetstap?
143. Hvilke former for rettighetstap kan idømmes som hovedstraff? Angi kort vilkårene.
144. Hva er et oppholdsforbud?
145. Hvorfor har vi regler om oppholdsforbud?
146. I hva slags saker kan oppholdsforbud brukes?
147. Hva er forskjellen på oppholdsforbud etter straffeloven § 33 og straffeprosessloven § 222a?
148. Hva er en straffskjerpelsesgrunn?
149. Har vi noen helt generell regel om straffskjerpelse?
150. Hva er en straffnedsettelsesgrunn?
151. Nevn tre straffnedsettelsesrunner.
152. Hva er en straffritaksgrunn?
153. Hvilke omstendigheter ved den straffbare handling legges det særlig vekt på ved straffutmålingen?
154. Hvilke omstendigheter ved gjerningspersonen legges det særlig vekt på ved straffutmålingen?
155. Hvordan kan fornærmedes forhold ha betydning ved straffutmålingen?
156. Redegjør kort for hvilket regelsett som skal brukes hvis strafferammene er endret i tiden mellom handlingen og dommen - det gamle eller det nye?
157. Hva er straffutmålingsutsettelse?
158. Når kan straffutmålingsutsettelse idømmes?
159. Hva er inndragning?
160. Hvorfor har vi regler om inndragning?
161. Redegjør kort for hovedreglene om inndragning av vinning og for hva som menes med vinning.
162. Hva er forvaring?
163. Hvorfor har vi regler om forvaring?
164. Redegjør kort for den tidligere kritikken mot sikringsinstituttet.
165. Var sikring straff?
166. Kan tilregnelige lovtrytere idømmes forvaring?
167. Kan utilregnelige lovtrytere idømmes forvaring?
168. Kan forvaring idømmes sammen med fengselsstraff?
169. Hvilke grupper av personer kan idømmes forvaring?
170. Redegjør kort for når forvaring kan idømmes.
171. Hvor lenge kan forvaring vare?
172. Skal det fastsettes noen minste forvaringstid?
173. Skal det fastsettes noen lengste forvaringstid?
174. Kan påtalemyndigheten ilette straff?
175. Hva er forelegg?
176. Hva slags reaksjoner kan ilettes ved forelegg?
177. Når kan forelegg utferdiges?
178. Hva er forenklet forelegg?
179. Hvorfor har vi regler om forenklet forelegg?
180. Hva er påtaleunnlatelse?
181. Hvorfor har vi regler om påtaleunnlatelse?
182. Når kan påtaleunnlatelse iles?
183. Kan det iles påtaleunnlatelse for drap?
184. Kan påtaleunnlatelse være betinget?
185. Hva er konfliktråd?
186. Når kan en sak overføres til behandling i konfliktråd?

187. Hvem har ansvaret for å fullbyrde fengelsesstraff?
188. Hva er prøveløslatelse?
189. Hvorfor har vi regler om prøveløslatelse?
190. Når kan prøveløslatelse skje?
191. Kan det stilles vilkår for prøveløslatelse og i tilfelle hvilke vilkår?
192. Hvor lang skal prøvetiden være?
193. Hvem har ansvaret for å gjennomføre samfunnstjeneste?
194. Hvem krever inn bøter?
195. I hvilke tilfeller kan adgangen til å fullbyrde straff falle bort?
196. Hvorfor kan adgangen til å fullbyrde straff falle bort?

SPESIELL STRAFFERETT

Forsettlig drap

197. Analyser straffeloven § 233.
 - a. Hvem kan være gjerningsperson?
 - b. Hva er de objektive straffbarhetsvilkår?
 - c. Hva er skyldkravet?
 - d. Hva er strafferammen etter første ledd?
198. Hva betyr "en anden"?
199. Hva innebærer lovens vilkår "forvolder"?
200. Gi eksempler på ulike forøvelsesmåter
201. Hvilken betydning har det at gjerningspersonen er beruset på handlingstidspunktet
 - a. i forhold til kravet om tilregnelighet, og
 - b. i forhold til forsettkskravet
202. Hva menes med overlegg, og hvilken betydning har det om et drap er overlagt?
203. Hvilken betydning har det om den som ble drept var alvorlig syk og hadde bedt om å få slippe å leve lenger?

Legemskrenkelser

204. Analyser straffeloven § 228 første ledd.
 - a. Hvem kan være gjerningsperson?
 - b. Hva er de objektive vilkår for straff?
 - c. Hva er skyldkravet?
205. Gi eksempler på legemsfornærmelse med vold. Hvor går den nedre grense for "vold"?
206. Gi eksempler på legemsfornærmelse med annet middel enn vold.
207. Analyser straffeloven § 228 annet ledd
 - a. Hva er forholdet mellom første og annet ledd?
 - b. Hvilke alternativer inneholder annet ledd?
 - c. Hva er skyldkravet?
 - d. Hva er forholdet mellom § 228 annet ledd og § 229?
208. Hva er påtaleregelen ved overtredelser av § 228?
209. Hva menes med provokasjon?
210. Hva menes med retorsjon?
211. Hvilken rettslig betydning har det om det foreligger provokasjon eller retorsjon?
212. Hvilke krav gjelder for den provoserende handling ved provokasjon, jf § 228 tredje ledd?
213. Hvilke krav gjelder for den gjengjeldende handling ved provokasjon?
214. Hva ligger i lovens uttrykk "gjengjældt"?
215. Kan gjerningspersonen oppnå strafffrihet for provokasjon hvis den gjengjeldende handling rammes av § 228 annet ledd?
216. Kan gjerningspersonen oppnå strafffrihet for provokasjon hvis den gjengjeldende handling rammes av § 229?
217. Hvilke krav gjelder for den provoserende handling ved retorsjon, jf § 228 tredje ledd?

218. Hvilke krav gjelder for den gjengjeldende handling ved retorsjon?
219. Analyser § 229.
- Hva er de objektive vilkår for straff? Identifiser de ulike alternativer.
 - Hva er skyldkravet ved hvert av alternativene?
 - Hva er strafferammene etter § 229?
 - Hva er påtaleregelen?
220. Hva menes med "Skade paa Legeme"? Redegjør for de sentrale momenter ved tolkingen. Gi eksempler.
221. Hva menes med "Skade paa Helbred"? Gi eksempler.
222. Hva menes med "hensetter nogen i Afmagt, Bevidtsløshed eller lignende Tilstand"?
223. Analyser § 231.
- Hva er de objektive vilkår for straff? Identifiser de ulike alternativer.
 - Hva er skyldkravet ved hvert av alternativene?
 - Hva er strafferammene etter § 229?
224. Hva menes med "betydelig Skade"?

Generelt om seksualforbrytelser

225. Gjør rede for begrepene
- samleie
 - utuktig omgang (Nå heter det - seksuell omgang)
 - utuktig handling (Nå heter det – seksuell handling)
 - utuktig adferd (Nå heter det – seksuelt krenkende eller annen uanstendig adferd)

Voldtekts

226. Analyser straffeloven § 192 første ledd.
- Hvem kan være gjerningsperson?
 - Hva er de objektive vilkår for straff?
 - Hva er skyldkravet?
 - Hva er strafferammene?
 - Hvilken påtaleregel gjelder?
227. Når er forbrytelsen fullbyrdet?
228. Hvilken betydning har det hvis gjerningspersonen var beruset?
229. Kan bestemmelsen anvendes ved homoseksuelle forhold?
230. Kan bestemmelsen anvendes dersom partene er gift med hverandre?

Seksuelle overgrep mot mindreårige

231. Sammenlign § 195 og § 196. Hva er hovedforskjellene?
232. Analyser straffeloven § 195 første ledd.
- Hvem kan være gjerningsperson?
 - Hva er de objektive vilkår for straff?
 - Hva er skyldkravet?
 - Hva er strafferammene?
 - Hvilken påtaleregel gjelder?
233. Hvilken betydning har villfarelse ved overtredelse av § 195?
234. Når er partene "omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling"? Er dette en strafffrihetsgrunn ved overtredelse av § 195?
235. Hva er vilkårene for straffskjerpelse etter § 195 annet ledd?
236. Hva er skyldkravet etter § 195 annet ledd?
237. Analyser straffeloven § 196 første ledd.
- Hvem kan være gjerningsperson?
 - Hva er de objektive vilkår for straff?
 - Hva er skyldkravet?
 - Hva er strafferammen?

- e. Hvilken påtaleregel gjelder?
238. Hvilken betydning har villfarelse ved overtredelse av § 196?
239. Hva er vilkårene for straffskjerpelse etter § 196 annet ledd?
240. Hva er skyldkravet etter § 196 annet ledd?

Tyveri

241. Hvilke straffebud omhandler tyveri?
242. Hva er forskjellen på grovt tyveri, simpelt tyveri og naskeri?
243. Analyser straffeloven § 257.
- a. Hvem kan være gjerningsperson?
 - b. Hva er de objektive vilkårene for straff?
 - c. Hva mener loven med “gjenstand”? Gi eksempler.
244. Hva mener loven med besittelse?
245. Når er en ting besittelsesløs?
246. Hva betyr “bortta”?
247. Hva er skyldkravet i § 257?

Narkotikaforbrytelser

248. Hvordan avgjør man hva som er “narkotika” i lovens forstand?
249. Analyser straffeloven § 162.
- a. Hvordan er bestemmelsen bygd opp?
 - b. Hvem kan være gjerningsperson?
 - c. Hva er de objektive vilkår for straff etter første ledd?
 - d. Hva er skyldkravet etter § 162?
 - e. Hva er strafferammene i § 162?
 - f. Hvilken påtaleregel gjelder?
250. Er bruk av narkotika straffbart?
251. Sammenlign § 162 første ledd og legemiddelova § 31 annet ledd. Hva er forskjellen mellom oppbevaring og besittelse?
252. Hvilken betydning har det om gjerningspersonen tror han smugler heroin inn i Norge, mens det i virkeligheten er vaskepulver?